

תגובה להרהוריו של אדם קלר ביחס למה שקרה למרץ (בפוסט שלו מתאריך 9.11.22) [הפוסט המקורי מצורף בנספח]

ראשית, נראה לי שהניתוח העובדתי ביחס למה שהיה קורה אם 4000 קולות היו עוברים מ"יש עתיד" ל"מרצ" הינו שגוי. לא ביצעתי חישוב מדויק, משום שזו משימה שדורשת זמן רב בהעדר תוכנה מתאימה (בפרט בשל המורכבות של שיטת חלוקת העודפים), אבל ההערכה שלי היא שהתוספת של ארבע מנדטים ל"מרצ" הייתה באה על חשבון של גריעה של שני מנדטים מכל אחד מן הגושים. זאת אומרת, נראה לי שהתוצאה הייתה 62:58. בוודאות גדולה יותר אני משער שהליכוד ושותפיו היו זוכים גם במקרה זה ללפחות 61 מנדטים.

שנית, הטענות הפוליטיות ביחס ל"מרצ" נראות לי פסקניות מדי. בפרט, גם התחייבות למתן רשת בטחון לקואליציה בהצבעות אמן/אי-אמן הייתה מעמידה את המבטיח בפני הדילמה של איך להצביע בעניין איחוד משפחות ובעניין תקנות יש"ע לו הן היו הופכות להצבעות אמן/אי-אמן (מה שלמיטב זכרוני אכן קרה). בפרט, הפער בין הבטחה כזו להשתתפות בקואליציה ובין זו להשתתפות בממשלה נמצא במקומות אחרים – בפרט, בתחום של נשיאה באחריות משותפת מלאה או חלקית למעשי הממשלה, ובעובדה שממשלת מיעוט סובלת מלגיטימציה פחותה (ודוק: גם כאשר נשענה של קואליציה של 61 חברי כנסת, סבלה הממשלה ממסע דה-לגיטימציה אלים ומופקר). לפיכך, השאלה באיזו עמדה היה ראוי לנקוט מלתחילה ראויה לדיון הרבה יותר מעמיק ורציני שחורג מהיקף התגובה הנוכחית.

שלישית, הרושם שלי לגבי הסיבות לאיבוד המנדטים של "מרצ" שונה מהסיבה שהציע אדם. אינני חושב שמצביעי מרצ הגיעו למסקנה שאין הבדלים חשובים בין מרצ ל"יש עתיד", אלא שהם הצביעו "הצבעה אסטרטגית" שגויה: כפי שנאמר מראש (והתברר שוב כנכון), אין כמעט חשיבות לגודל המפלגה הגדולה בגוש ויש חשיבות מכרעת לגודל הכללי של הגוש, כך שאפילו מטעמים אסטרטגים גרידא ראוי להצביע עבור מפלגה בגוש אשר מגרדת את אחוז החסימה. להערכת, בנוסף למספר רב של תומכי מרצ בעבר אשר חזרו על השגיאה האסטרטגית הזו (שכבר נעשתה בבחירות במרץ 2020), ישנם גם בוחרים שרצו להעניש את מרצ על נושאים אחרים בתכלית (כגון: השיריון של רינאו-זועבי או המדיניות ביחס לתו הירוק (ראו כ-15000 קולות לרשימת "אומץ")).

רביעית, אני מוחה על ההצטרפות לתעמולה השקרית של הליכוד ושותפיו כאילו ההבדל היחיד בין הגושים הוא בהתנגדות קפריזית לכהונתו של נתניהו כראש הממשלה. אמנם נכון שחלק מהתנגדות זו מקורה בעובדה שהוא נאשם בפלילים בעבירות של שוחד והפרת אמונים, אלא שההתנגדות של השמאל לנתניהו יסודה בתפקיד המכריע שהוא לקח, לוקח ויקח בתהליכי ההקצנה הריאקציונרים של ישראל בעשור האחרון ובהיותו סמל לתהליכים אלו. יש הבדל חשוב בין מי שמניע ומקדם תהליכים לבין מי שלא עושה מספיק על מנת לבלום ולהפוך אותם.

לסיום, אבקש להעיר שהעובדה ש"בלד" דוגלת במדינת כל אזרחיה לא אומרת שאנחנו יכולים להתנהג כאילו תביעה מוצדקת זו התקבלה. במצב הנוכחי, יש טעם לפגם בניסיון של מי שאינו תומך ב"בלד" ואינו פלסטיני להנחות את "בלד" (או את החברה הפלסטינית) ביחס לאסטרטגיה המיטבית לקידום האגנדה שלה. כמובן שטעם לפגם אינו תמרור עצור, אבל ראוי שלא להתעלם ממנו.

גילוי נאות: אני חבר מק"י ומצביע עבור חד"ש כבר יותר משני עשורים.

[עודד גולדרייך, 9-11-2022]

נספח: הפוסט המקורי של אדם קלר (9 בנובמבר 2022)

הכל בגלל מסמר קטן: הרהורים על מה שקרה למרצ

הכל בגלל מסמר קטן... בשיר הידוע, מסמר שנפל מפרסת סוסו של חייל אחד הביא לכך שמסר חיוני לא נמסר, וזה הביא למפלה בקרב ובמלחמה. את הבחירות האלה שעברו עלינו בשבוע שעבר הכריעו ארבעת אלפים מצביעים, עשירית האחוז מכלל המשתתפים בבחירות, אשר העבירו את הצבעתם ממרצ ליש עתיד בכדי "לחזק את לפיד". אילו האלפים הבודדים האלה היו מצביעים בעד מרצ, היא היתה עכשיו בכנסת עם ארבעה ח"כים, גוש נתניהו היה יורד ל60, והיינו עכשיו בתיקו 60:60 והולכים לקראת הבחירות השישיות עם לפיד כראש ממשלת מעבר לטווח ארוך. ואילו בל"ד לא היתה מפרקת את השותפות עם חד"ש והקולות הרבים שצברה לא היו נזרקים לזבל, אולי גוש נתניהו היה עכשיו במיעוט. (האם במצב כזה לפיד היה רוצה ויכול להקים ממשלה הנשענת על המפלגות הערביות? את זאת לא נדע לעולם.)

אבל, כמובן, יש סיבות עמוקות יותר לארועים הקשים שנפלו עלינו. מפלגה גדולה אינה יכולה "לשתות" את הבוחרים של מפלגה קטנה, אם הבוחרים אינם רוצים ש"ישתו" אותם. (בצד השני של המפה, נתניהו לא הצליח "לשתות" את בוחריו בגביר, קרה דווקא ההפך). היתה סיבה טובה למה חלק גדול מבוחריו מרצ נטשו אותה ונפלו לזרועות לפיד (ובסופו של דבר לא חיזקו אותנו אלא הפילו את הגוש כולו וחסילו את סיכויי של לפיד להמשיך בראשות הממשלה).

במבט לאחור (והיו מי שאמרו זאת גם בזמן אמיתי), החלטתה של מרצ להכנס לממשלה וליטול תיקים מיניסטריאליים מתבררת כטעות פטאלית. משרד הבריאות הוא משרד חשוב, במיוחד בזמן התמודדות עם מגיפת הקורונה, אבל כהונתו של ניצן הורוביץ במשרד הזה כמעט שלא קידמה שום דבר מהנושאים שבגללם אנשים מצביעים מרצ. והחברות בקואליציה חייבה את מרצ למשמעת קואליציונית, הכריחה את חברי הכנסת שלה להצביע פעם אחרי פעם בניגוד מוחלט לעמדותיהם ועקרונותיהם, בעד חוקים מתועבים כמו "תקנות יש"ע" שקובעות למעשה אפרטהייד משפטי בשטחי הגדה המערבית, חוקים שונים ליהודים ולערבים.

אכן, לא היתה התקוממות של מצביעי מרצ נגד ההתנהלות הזאת. ראשי מרצ הסבירו למצביעיהם ותומכיהם שההצבעות האלה הן כורח לא נעים אבל הכרחי כדי לקיים את "ממשלת השינוי" שהביאה למדינת ישראל שינוי גדול ואדיר – כלומר, ראש ממשלה ששמו הפרטי לא בנימין ושם משפחתו לא מתחיל בנ. מצביעי מרצ ברובם הגדול קיבלו את ההסבר הזה וזרמו איתו. אבל ההתנהלות הזאת שידרה לבוחרים מסר הרסני: עיקר העיקרים, הדבר החשוב והחיוני ביותר, הוא להילחם בנתניהו, לסלק אותו מהשלטון ולמנוע בכל מחיר את שובו. למען העיקר הזה אפשר להניח הצידה כל דבר אחר, למשל לשכוח את המאבק בכיבוש גם כאשר מספר ההרוגים הפלסטינים מאש צה"ל גדל והולך מיום ליום. אבל אם כך, אם המאבק בנתניהו הוא העיקר וחזות הכל, אז בעצם מרצ מיותרת – אפשר להצביע ישר ליאיר לפיד שהוא המנהיג ומנווט את המאבק נגד נתניהו.

לדעתי, הלקח ברור. מפלגה אשר מתנגדת לכיבוש פשוט מאד לא צריכה להכנס ולקבל תיקים בממשלה אשר מודיעה מראש שלא תנהל שום משא ומתן עם הפלסטינים ואשר מקיימת וגם מחריפה את הכיבוש והדיכוי. התפשרות על העקרונות הבסיסיים היא רעה לא רק מבחינה מוסרית עקרונית, זה גם מאד לא משתלם. המקסימום שמרצ היתה יכולה לעשות כדי ליטול חלק בסילוק נתניהו מהשלטון היה לתמוך מבחוח ב"ממשלת השינוי", לתת לה רשת ביטחון בהצבעות אי אמון בכנסת אך מבלי להכנס למסגרת כובלת של משמעת קואליציונית. ואם היו אומרים "אז אתם אופוזיציה נצחית?" היה צריך לענות "לא נצחית, אם וכאשר תקום ממשלה החותרת לסיום הכיבוש ולשלום עם הפלסטינים נשמח להיות בה חברים מלאים". אולי אילו היתה מרצ נוהגת כך, היא היתה עוברת את אחוז החסימה. את זאת לעולם לא נדע בביטחון. אבל את הלקח צריך לזכור ולשמור לעתיד, אם מרצ תקום מההריסות או תקום מפלגה חדשה שתמלא את החלל החיוני הזה.